

خانه پلاک بیست و نه

تاریخ شفاهی انجمن ولی عصر قم ۱۳۵۶-۱۳۴۰

به کوشش
محمد حسین فروغی
حسین ابراهیمی

خانه پلاک بیست و نه

(تاریخ شفاهی انجمن ولی عصر (۱۳۵۵-۱۳۳۷)
و فعالیت های شیخ حسن نوری همدانی (۱۳۶۹-۱۳۰۲)

سرشناسه : فروغی، محمدحسین، ۱۳۶۶ -، گردآورنده
عنوان و نام پدیدآور : خانه پلاک بیست و نه : تاریخ شفاهی انجمن ولی عصر قم ۱۳۵۶ - ۱۳۴۰ /
به کوشش محمدحسین فروغی، حسین ابراهیمی.
مشخصات نشر : قم: انتشارات شهید کاظمی، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری : ۳۸۳ص.
شابک : ۷-۰۷۷-۲۸۵-۶۲۲-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی : فیپا
عنوان دیگر : تاریخ شفاهی انجمن ولی عصر قم ۱۳۵۶ - ۱۳۴۰.
موضوع : مجتهدان و علما -- ایران -- قم -- سرگذشتنامه
موضوع : Ulama -- Iran -- Qom -- Biography
موضوع : انجمن اسلامی ولی عصر (عج) قم
شناسه افزوده : ابراهیمی، حسین، ۱۳۶۶ -، گردآورنده
رده بندی کنگره : ۲/BP۵۵
رده بندی دیویی : ۹۹۶/۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی : ۸۴۵۱۸۱۲
اطلاعات رکورد کتابشناسی : فیپا

نویسندگان: محمدحسین فروغی، حسین ابراهیمی | ویراستار: بهاره ارشد ریاحی
صفحه‌آرا: زهرا موسوی | طراح جلد: استودیو یازده

انتشارات: شهید کاظمی

نوبت چاپ: اول تابستان ۱۴۰۰ | شمارگان: ۱۰۰۰
شابک: ۷-۰۷۷-۲۸۵-۶۲۲-۹۷۸ | قیمت: ۸۰,۰۰۰ تومان

تمامی حقوق برای نشر شهید کاظمی محفوظ است

دفتر مرکزی نشر و پخش: قم، خیابان معلم، مجتمع ناشران، طبقه اول، فروشگاه ۱۳۱ |
شماره تماس: ۰۲۵-۳۷۸۴۰۸۴۴-۶
۳۰۰۰۱۴۱۴۴۱ | سامانه‌ی پیام کوتاه: www.manvaketab.ir

@nashreshahidkazemi

باشگاه مخاطبان

آخرین مصاحبه از حجت الاسلام والمسلمین

۳۹

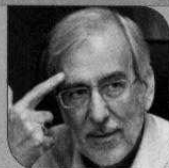
شیخ حسن نوری همدانی

اینجا چه کسی رئیس است؟!

۴۹

..... | محمدتقی شالچی |

انجمن پاتوق ما بود

۵۹

..... | سید احمد نقوی |

به جای موعظه یا تبلیغ، دوست می شدیم

۶۳

..... | محمد رجبی دوانی |

نمی‌خواهم برای حرف‌های دیگران به زندان بروم

۸۳

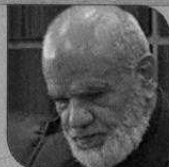
..... | ابوالفضل عربزاده |

کتاب هایتان را به این آدرس بفرستید

۹۷

..... | شکرالله جهان‌مهرین |

کارت دعوت عروسی من را با خط خودش نوشت

۱۱۱

..... | محمدتقی انصاریان |

فهرست

تعهد گرفتند که کار سیاسی نکند

۱۲۳

..... | محسن اشعری فرد |

نهی نمی کرد؛ می گفت: «باید احتیاط کنید.»

۱۳۱

..... | محمود فیض |

«چرا انجمن را دوباره راه نمی اندازی؟»

۱۴۱

..... | سید محمد روحانی |

فروشگاه پوشاک راه انداختیم

۱۵۱

..... | سید حسین وزیری |

انقلابی ها کمتر به انجمن می آمدند

۱۵۹

..... | محمدعلی رجبی دوانی |

آقای نوری رکن انجمن بود

۱۶۹

..... | سید محمد هاشمی |

ساواک نمایش نامه ها را بررسی می کرد

۱۷۵

..... | سید مهدی سکاکی |

با طلبه‌های دیگر فرق داشت

۱۸۳

..... | علی محمد بشارتی |

نیمه شب‌ها هم درب خانه باز بود

۱۹۳

..... | علی نوری مطلق |

دوستان ما بیشتر با او رفیق بودند

۲۰۳

..... | مهدی نوری |

به جای اوشاء، اقناع می‌کرد

۲۱۷

..... | محمد هادی خالقی |

دعوت کردیم، نیامد

۲۶۵

..... | مرتضی داستانی |

از عناوین جهان مرثیه‌خوان ما را بس

۲۷۷

..... | عبدالله امینی پور |

برنامه‌ها متناسب با نوجوان‌ها طراحی شده بود

۲۸۵

..... | محمود محمدی عراقی |

مقدمه

خیابان اِرم قم - درست شبیه نام اِرم - در لغتنامه ذهن من همیشه با هاله‌ای رازآلود و اسرارآمیز همراه بوده است. ارم نام شهری است که در متون تاریخی و تفسیری، زمان و مکان آن مشخص نیست و حقیقت آن برای همیشه به صورت یک راز باقی مانده است. برخی آن را در دمشق، گروهی در اسکندریه و برخی جایی میان صناعا و حضرموت دانسته‌اند.^۱ حدس‌هایی که معلوم نیست تا چه اندازه با واقعیت سازگار باشد. اما خیابان ارم قم که امروز به خیابان «آیت‌الله مرعشی نجفی» نام‌گذاری شده است با آنکه بر خلاف ارم تاریخی، زمان و مکان دارد اما این ویژگی‌ها، هیچ از رازآلودگی‌اش کم نمی‌کند. خیابان ارم پر است از تکه‌های رازآلودی که برای تفسیر و کشف آن باید جستجوگر بود:

ساعت‌سازی سرد و تاریک ارجمندی که در میان دهه‌ی هشتاد پاتوق گرم گفتگوهای سرپایی‌ام با صاحب مرموز و مکتوم آن در باب شعر و عرفان بود و بعد از وفات آقای ارجمندی برای همیشه تعطیل شد. عکاسی رکس و رویال که یکی در دام نقشه‌های ارتجالی و تخیلی توسعه افتاد و دیگری هم این روزها به جز تابلوی فلکسی سرد و بی‌رمق آن چیز زیادی از آن

نمانده است. مطب دکتر شفا که با قدمت بیش از صد سال حالا تبدیل به انباری یک کتابفروشی شده است. این‌ها تکه‌هایی از خیابان ارم است که هنوز رازآلودگی‌اش را در روح من حفظ کرده است.

از بدقوارگی امروز این خیابان که چشم‌پوشیم در هر کدام از کوچه پس‌کوچه‌های آن می‌شود اثر مهمی از تاریخ قم و حوزه علمیه را پیدا کرد. درست مثل ارم که در معنای لغوی آن گفته‌اند: «سنگ نشانه‌ای است برای راهنمایی و جلوگیری از گم شدن افراد در بیابان».^۱ در برهوت هویتی که امروز دچار سرگردانی مان کرده شاید با ارم‌ها بشود راهی پیدا کرد. حرافی نکنم.

داستان این کتاب از یکی از کوچه‌های همین خیابان ارم شروع می‌شود: کوچه‌ای که دیوارهای آن با آجرهای قزاقی بالا رفته، بام آن با لایه‌ی ضخیمی از گاه‌گل پوشانده شده و با پلاک‌هایی با رسم الخط عربی هویت پیدا کرده است. در میان قم‌گردی‌هایم، بارها در مقابل خانه‌های مختلف این کوچه که شاخه‌های هرس‌نشده‌ی درختان انار و انگور از میان نرده‌های زنگ زده و زهوار در رفته‌ی آن‌ها بیرون زده ایستاده‌ام و به داستان این خانه‌ها و ساکنین آن فکر کرده‌ام. گاهی هم دست به گوشی موبایل برده‌ام و تصاویر آن را ثبت کرده‌ام. تصاویری که شاید یک روز با عنوان اِزَمِیَّات منتشر شود. ناگفته نماند بارها برای این کنجکاو‌هایم با نگاه پرسشگرانه و سرزنش‌آمیز عابران نیز روبرو بوده‌ام. شاید برایشان سوال بوده که چه جذابیتی در دیوارهای قوس برداشته‌ی در حال ویرانی و درب‌های فرسوده‌ی این خانه‌های متروک است؟

دوست داشتم پاسخ‌شان را بدهم و بگویم هیچ. هیچ جذابیتی در این کهنگی‌ها و فرسودگی‌ها نیست جز آنکه به قول آن مرد روشن‌ضمیر، برای آن کسی که در بیابان گم شده است خاکستر بی‌ارزش بر جای مانده از آتش و فضله‌ی رمله‌ها هم نشانه‌ای از حیات و راهی برای نجات است. ارم

که قرار نیست یا قوت و زمرد باشد. اصلاً ارزش ارم به قیمت آن نیست؛ به دلالتی است که می‌کند. به راهی که نشان می‌دهد تا به هدایت بینجامد. باز هم حرافی کردم.

قصه‌ی این کتاب در مورد خانه‌ی پلاک ۲۹ است. پلاک بیست و نه دومین فرعی کوچه ارگ خیابان ارم. این فرعی که به «کوچه زنجانی» مشهور بوده و هست، شهرت‌اش را از نام یکی از ساکنین‌اش، یعنی آیت‌الله سید احمد شبیری زنجانی پدر آقا موسی شبیری دارد. تا فراموش نکرده‌ام همین جابگویم که در این کوچه، خانه‌ی موسای دیگری هم بوده که بخشی از رازآلودگی این خیابان و کوچه، مدیون حضور ناپیدای اوست: «آقا سید موسی صدر».

به کمک اسناد ساواک می‌دانیم که خانه پلاک بیست و نه با شماره تلفن ۲۷۵۸ در اصل ملک فردی به نام دکتر تمدن بوده است که پس از وفات او در اختیار مادرش قرار داشته که ایشان هم خانه را به علامه طباطبایی اجاره می‌دهد. این خانه تا حدود سال ۴۵ هـ.ش محل اسکان علامه طباطبایی بوده و پس از اینکه ایشان به خیابان معصومیه پلاک ۲۰ منتقل می‌شود خانه توسط مادر دکتر تمدن به شخص دیگری اجاره داده می‌شود. مشخصات مستاجر جدید به این صورت درج شده است:

«حسن نوری همدانی فرزند ابراهیم به شماره شناسنامه ۲۸ متولد

۱۳۰۲ هـ.ش در همدان»

